

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ – ΣΥΝΤΑΞΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Γραμματική εντάσσεται στα ευρύτερα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος. Δε διδάσκεται χωριστά, αλλά με βάση την ενιαία προσέγγιση της γλώσσας, όπου έμφαση δίνεται στη λειτουργική χρήση της.

Διδάσκεται μέσα από τα κείμενα των θεματικών ενοτήτων και τις εργασίες των παιδιών. Επιδιώκεται η χρήση λειτουργικών παραδειγμάτων κατά τη διδασκαλία της και περιορίζεται η χρήση ορολογιών ιδιαίτερα στις μικρότερες τάξεις.

Η Γραμματική δεν πρέπει να είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για ορθότερη και ακριβέστερη έκφραση και επικοινωνία.

ΣΚΟΠΟΣ

Τα παιδιά να χρησιμοποιούν ορθά τα σπουδαιότερα γραμματικά και συντακτικά σχήματα της νεοελληνικής γλώσσας στον προφορικό και γραπτό τους λόγο.

ΣΤΟΧΟΙ

Τάξη Α΄

Τα παιδιά:

- να διακρίνουν τα 24 γράμματα του αλφαβήτου
- να διακρίνουν τα κεφαλαία από τα μικρά γράμματα
- να χρησιμοποιούν κεφαλαίο γράμμα στα κύρια ονόματα και στην αρχή της πρότασης
- να χωρίζουν τις λέξεις σε συλλαβές και τις συλλαβές σε γράμματα και το αντίστροφο (ανάλυση και σύνθεση)
- να χρησιμοποιούν σωστά την τελεία
- να τονίζουν σωστά τις λέξεις
- να εξασκηθούν στη χρήση του ορθού οριστικού άρθρου μπροστά από τα ουσιαστικά, στον ενικό αριθμό (ο, η, το)
- να διακρίνουν τον ενικό από τον πληθυντικό αριθμό των ουσιαστικών στην ονομαστική πτώση
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 10
- να χρησιμοποιούν το ρήμα “είμαι” στον ενικό αριθμό.

Τάξη Α+

Τα παιδιά:

- να διακρίνουν τα 24 γράμματα του αλφαβήτου, τα δίγηφα φωνήεντα ου, αι, ει, οι, τους συνδέσμους αυ, ευ και τα δίγηφα σύμφωνα μπ, ντ, γγ, γκ, τσ, τζ
- να διακρίνουν και να χρησιμοποιούν ορθά τα κεφαλαία και τα μικρά γράμματα

- να χωρίζουν μικρές προτάσεις σε λέξεις, τις λέξεις σε συλλαβές και τις συλλαβές σε γράμματα και το αντίστροφο (ανάλυση και σύνθεση)
- να χρησιμοποιούν σωστά την τελεία και το ερωτηματικό
- να τονίζουν σωστά τις λέξεις
- να διακρίνουν το ορθό οριστικό άρθρο μπροστά από τα ουσιαστικά, στην ονομαστική ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να διακρίνουν και να χρησιμοποιούν σωστά τον ενικό και τον πληθυντικό αριθμό των ουσιαστικών στην ονομαστική πτώση
- να χρησιμοποιούν βασικά ρήματα (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό πρόσωπο του ενικού αριθμού στον ενεστώτα
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 20
- να χρησιμοποιούν στον προφορικό λόγο τις προσωπικές αντωνυμίες “εγώ, εσύ, αυτός/ή/ό”.

Τάξη Β΄ Τα παιδιά:

- να διακρίνουν τα 24 γράμματα του αλφαβήτου, τα δίψηφα φωνήεντα ου, αι, ει, οι, τους συνδέσμους αυ, ευ και τα δίψηφα σύμφωνα μπ, ντ, γγ, γκ, τσ, τζ, στ
- να χρησιμοποιούν ορθά τα βασικά σημεία στίξης: τελεία, κόμμα, ερωτηματικό
- να χρησιμοποιούν στον προφορικό και γραπτό τους λόγο το οριστικό άρθρο στην ονομαστική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να διακρίνουν το αόριστο άρθρο (ένας, μία, ένα) στην ονομαστική ενικού αριθμού
- να γράφουν σωστά τις καταλήξεις των ρημάτων σε -ω, -ώ στον ενικό αριθμό
- να χρησιμοποιούν βασικά ρήματα (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό πρόσωπο του ενικού και πληθυντικού αριθμού στον ενεστώτα
- να χρησιμοποιούν εμπειρικά βασικά ρήματα (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό πρόσωπο του ενικού αριθμού στον Αόριστο
- να χρησιμοποιούν σωστά τις κτητικές αντωνυμίες στον ενικό αριθμό (μου, σου, του, της, του)
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 20 και τις δεκάδες μέχρι το 100
- να λένε την ώρα χρησιμοποιώντας τις λέξεις ακριβώς και μισή
- να χρησιμοποιούν σωστά τον τόνο και τα διαλυτικά
- να χρησιμοποιούν στον προφορικό και γραπτό λόγο τις προσωπικές αντωνυμίες στον ενικό αριθμό (εγώ, εσύ, αυτός/ή/ό)
- να χρησιμοποιούν εμπειρικά τα ουσιαστικά στην αιτιατική ενικού (π.χ. Γράφω την άσκηση. Πηγαίνω στο(ν)/στη(ν) ...)
- να χρησιμοποιούν εμπειρικά απλά επίθετα (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό γένος μπροστά από τα ουσιαστικά στην ονομαστική ενικού και πληθυντικού
- να χρησιμοποιούν σε απλές προτάσεις τις προθέσεις από, με, σε, στο(ν), στη(ν), στο
- να χρησιμοποιούν απλά τοπικά επιρρήματα όπως πάνω, κάτω, αριστερά, δεξιά, μέσα, έξω.

Τάξη Γ΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν ορθά τα βασικά σημεία στίξης: τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, παύλα
- να χρησιμοποιούν το ρήμα “είμαι” σε όλα τα πρόσωπα, στον ενικό και πληθυντικό αριθμό
- να χρησιμοποιούν στον προφορικό και γραπτό τους λόγο προτάσεις με συμφωνία του οριστικού άρθρου και ουσιαστικού στην ονομαστική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να χρησιμοποιούν ορθά στον προφορικό και γραπτό τους λόγο το οριστικό άρθρο στη γενική πτώση ενικού αριθμού
- να χρησιμοποιούν το αόριστο άρθρο (ένας, μία, ένα) στην ονομαστική ενικού αριθμού
- να γράφουν ορθά τις καταλήξεις των ρημάτων της ενεργητικής φωνής (-ίζω, -ώνω, -εύω, -αίνω, -ω, -ώ) στον ενεστώτα
- να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν βασικά ρήματα (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό πρόσωπο του ενικού και πληθυντικού αριθμού στον Αόριστο
- να χρησιμοποιούν στον προφορικό και γραπτό λόγο τις προσωπικές αντωνυμίες στον ενικό και πληθυντικό αριθμό (εγώ, εσύ, αυτός/ή/ό, εμείς, εσείς, αυτοί/ές/ά)
- να χρησιμοποιούν σωστά τις κτητικές αντωνυμίες στον ενικό αριθμό (μου, σου, του, της, του, μας, σας, τους)
- να χρησιμοποιούν αρσενικά ουσιαστικά σε -ος και -ης, θηλυκά ουσιαστικά σε -α και -η, ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο, -ό και -ι στην ονομαστική και γενική ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να χρησιμοποιούν απλά επίθετα σε -ος/-η/-ο (βλέπε λεξιλόγιο) στο σωστό γένος μπροστά από τα ουσιαστικά
- να χρησιμοποιούν εμπειρικά τα ουσιαστικά και τα επίθετα στην αιτιατική ενικού (π.χ. Άνοιξε το πράσινο βιβλίο.)
- να χρησιμοποιούν απλά τοπικά επιρρήματα όπως πάνω, κάτω, αριστερά, δεξιά, μέσα, έξω, μακριά, κοντά, δίπλα, απέναντι, μπροστά, πίσω
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 100
- να λένε την ώρα χρησιμοποιώντας τις λέξεις ακριβώς, μισή, και/παρά τέταρτο
- να διακρίνουν το ρήμα, το ουσιαστικό, το επίθετο και την προσωπική αντωνυμία σε μία πρόταση χωρίς να χρησιμοποιούν τους γραμματικούς όρους (για παράδειγμα απαντώντας στις ερωτήσεις “Τι κάνει ο/η/το ...;” για τον εντοπισμό ρημάτων, “Πώς είναι ο/η/το ...;” για τον εντοπισμό επιθέτων και για ουσιαστικά εντοπίζουν το πρόσωπο/ζώο/πράγμα).
- να χρησιμοποιούν το συγκριτικό βαθμό των επιθέτων.

Τάξη Δ΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν ορθά τα βασικά σημεία στίξης: τελεία, κόμμα, ερωτηματικό, παύλα, θαυμαστικό, άνω και κάτω τελεία
- να χρησιμοποιούν το ρήμα “είμαι” και “έχω” σε όλα τα πρόσωπα, στον ενικό και πληθυντικό αριθμό
- να χρησιμοποιούν ορθά το οριστικό άρθρο στην ονομαστική και γενική πτώση ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να χρησιμοποιούν ορθά τα συχνόχρηστα ανώμαλα ρήματα (τρώω, βλέπω, πίνω, πηγαίνω)
- να γράφουν ορθά τις καταλήξεις των ρημάτων α΄ και β΄ συζυγίας της ενεργητικής φωνής (-ίζω, -ώνω, -εύω, -αίνω, -ω, -ώ) στον ενεστώτα, αόριστο και στιγμιαίο μέλλοντα
- να χρησιμοποιούν ορθά τις προσωπικές αντωνυμίες στον ενικό και πληθυντικό αριθμό (εγώ, εσύ, αυτός/ή/ό, εμείς, εσείς, αυτού/ές/ά)
- να χρησιμοποιούν σωστά την ονομαστική και γενική ενικού και πληθυντικού αριθμού των αρσενικών ουσιαστικά σε -ος, -ης, -ας, των θηλυκά ουσιαστικών σε -α, -η και των ουδέτερων ουσιαστικών σε -ο, -ό, -ι
- να χρησιμοποιούν στις προτάσεις τους συμφωνία άρθρου με το ουσιαστικό ή το επίθετο και επιθέτου με το ουσιαστικό, ανάλογα με το γένος, την πτώση και τον αριθμό τους
- να χρησιμοποιούν εμπειρικά τα ουσιαστικά και τα επίθετα στην αιτιατική ενικού και πληθυντικού αριθμού
- να χρησιμοποιούν σωστά τα τοπικά επιρρήματα
- να χρησιμοποιούν χρονικά επιρρήματα όπως το πρωί, το μεσημέρι, το απόγευμα, το βράδυ, σήμερα, αύριο, χθες, την προηγούμενη βδομάδα, κάθε μέρα/μήνα/χρόνο κλπ
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 100 και τις εκατοντάδες
- να διακρίνουν το ρήμα, το ουσιαστικό, το επίθετο και την προσωπική αντωνυμία σε μία πρόταση χωρίς να χρησιμοποιούν τους γραμματικούς όρους
- να λένε την ώρα χρησιμοποιώντας τα απόλυτα αριθμητικά
- να χρησιμοποιούν το συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό των επιθέτων.

Τάξη Ε΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν ορθά το ρήμα “είμαι” και “έχω” σε Ενεστώτα, Αόριστο και Στιγμιαίο Μέλλοντα
- να χρησιμοποιούν ορθά το οριστικό άρθρο σε όλες τις πτώσεις
- να χρησιμοποιούν ορθά τα συχνόχρηστα ανώμαλα ρήματα (π.χ. τρώω, βλέπω, πίνω, πηγαίνω, λέ(γ)ω, παίρνω, περνάω) στον αόριστο και στιγμιαίο μέλλοντα
- να χρησιμοποιούν ορθά τα ρήματα της ενεργητικής φωνής (-ίζω, -ώνω, -εύω, -αίνω, -ώ) στον ενεστώτα, αόριστο και στιγμιαίο μέλλοντα.
- να χρησιμοποιούν ορθά τα ρήματα της παθητικής φωνής (-ομαι, -άμαι) στον ενεστώτα
- να χρησιμοποιούν ορθά την υποτακτική ενεστώτα ενεργητικής φωνής των ρημάτων (π.χ. Θέλω να παίξω)
- να χρησιμοποιούν ορθά την προστακτική αορίστου (π.χ. Διάβασε το μάθημα)
- να χρησιμοποιούν ανισοσύλλαβα ουσιαστικά, αρσενικά σε -άς (π.χ. ο ψαράς – οι ψαράδες), -ης (π.χ. ο μανάβης – οι μανάβηδες) και -ους (π.χ. ο παππούς – οι παππούδες) και θηλυκά σε -ά (π.χ. η μαμά – οι μαμάδες)

- να χρησιμοποιούν την αιτιατική ενικού και πληθυντικού αριθμού των ουσιαστικών αρσενικών σε –ος, -ης, -α, θηλυκών σε –α, -η και ουδέτερων σε –ο, -ι, -μα
- να χρησιμοποιούν τοπικά και χρονικά επιρρήματα
- να χρησιμοποιούν αριθμούς από το 1 μέχρι το 1000
- να χρησιμοποιούν και να γράφουν σωστά τα τακτικά αριθμητικά (πρώτος, δεύτερος κλπ).

Τάξη Στ΄

Τα παιδιά:

- να χρησιμοποιούν ορθά τα ρήματα της ενεργητικής και παθητικής φωνής στον ενεστώτα, αόριστο, παρατατικό, στιγμιαίο και εξακολουθητικό μέλλοντα
- να χρησιμοποιούν ορθά την υποτακτική ενεστώτα και αορίστου ενεργητικής φωνής των ρημάτων, π.χ. Θέλω να παίξω. (υποτακτική ενεστώτα) Θέλω να παίξω. (υποτακτική αορίστου)
- να χρησιμοποιούν ορθά την προστακτική αορίστου των ρημάτων π.χ. Γράψε.
- να χρησιμοποιούν τις αόριστες αντωνυμίες (κάποιος, μερικοί, κάτι, τίποτε)
- να χρησιμοποιούν σωστά τοπικά και χρονικά επιρρήματα
- να χρησιμοποιούν αριθμούς και χρονολογίες
- να χρησιμοποιούν σωστά ευθύ και πλάγιο λόγο
- να κατηγοριοποιούν λέξεις ετυμολογικά
- να αναγνωρίζουν και να αναλύουν στα συνθετικά τους σύνθετες λέξεις
- να σχηματίζουν σύνθετες λέξεις.